

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนให้ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านของประเทศ ภารกิจที่สำคัญของโรงเรียน และการจัดการศึกษา คือ การผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพเตรียมท่านให้มีลักษณะมองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี เตรียมท่านให้สามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีมีกระบวนการคิดอย่างเป็นรูปธรรม มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยในตนเอง และเป็นประชากรที่มีคุณภาพของสังคมในโลกอนาคต การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกท่านมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยกระบวนการจัดการเรียนการศึกษจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพการศึกษาเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนและครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันที่อยู่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด จึงมีหน้าที่ร่วมกันในการให้ความรู้ความเข้าใจในวิชาการต่าง ๆ การพัฒนาความคิด และสติปัญญาการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมให้อยู่ในวิถีทางที่ถูกที่ควร การสร้างทัศนคติค่านิยมที่ถูกต้อง การสร้างมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในชีวิตของผู้เรียน เป็นการพัฒนาความเป็นมนุษย์อย่างเป็นองค์รวม ทั้งการพัฒนาร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550, น. 11)

ประเทศไทยเป็นประเทศเดียวที่คลั่งการเรียนปริญญาตรีมากกว่าการเรียนต่อสายอาชีพ ขณะที่ประเทศอื่น ๆ เช่น เกาหลี เขาเน้นสายอาชีพมากกว่า เฉพาะที่จังหวัดเชียงใหม่ มีนักศึกษามหาวิทยาลัย 100,000 ท่าน ที่เคยเรียนอาชีวะ 20,000 ท่าน จะให้เป็นแบบนี้หรือไม่ หากเราไม่สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ คิดเป็น วิเคราะห์เป็น มีจิตสาธารณะ ต้องมีการปฏิรูปการศึกษาที่ยั่งยืน เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต จิระ หงส์ดารมย์ (2552, น. 2) ประสพการณ์ของประเทศพัฒนาอุตสาหกรรมและประเทศเศรษฐกิจกำลังขยายตัว ชี้ว่า การพัฒนาการศึกษาและวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้ประเทศเหล่านั้นประสบความสำเร็จมากกว่าประเทศอื่น ๆ ประเทศไทยก็ลงทุนทางด้านการศึกษาไม่น้อย แต่เป็นการลงทุนเชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพ และเป็นการจัดการศึกษาอย่างคับแคบ คือ จัดการศึกษาแบบแพ็คต้ออก เพื่อคัดท่านส่วนน้อยไปทำงานรับใช้ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมอุตสาหกรรมที่เน้นการเติบโตของธุรกิจเอกชนแบบสุดโต่ง การจะปฏิรูปการศึกษาได้อย่างถูก

ทางต้องมองการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งการศึกษาในความหมายกว้างกว่าการผลิตแรงงานไปรับใช้ระบบเศรษฐกิจทุนนิยม คือต้องมุ่งพัฒนาท่านตามศักยภาพของพวกเขาเหล่านั้น อย่างทั่วถึงเป็นธรรม เพื่อยกระดับท่านทั้งประเทศให้มีความรู้ ความฉลาดทางอารมณ์ มีบุคลิกนิสัยและจิตสำนึกที่ดีพอที่จะไปพัฒนาตัวเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศให้เติบโตอย่างสมดุล เป็นธรรมเพื่อคุณภาพชีวิตและความสุขของประชาชนอย่างยั่งยืน การที่จัดการศึกษาเพื่อแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมในความหมายกว้างได้ ต้องส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมและเผยแพร่ให้ทุกคนชั้นทุกกลุ่มโอกาสเข้าถึงและเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้แต่ละท่านได้พัฒนาศักยภาพของเขาได้ดีที่สุด องค์กร ชุมชนและประเทศได้เรียนรู้สิ่งที่ดี เป็นประโยชน์ต่อตัวเองและส่วนรวมมากที่สุด วิทยา เชียงกุล (2550, น. 3)

การจัดการเรียนการสอนสายสามัญกับสายอาชีพ ซึ่งจะเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จัดการเรียนสายอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เมื่อนักเรียนสำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้ว จะได้ประกาศนียบัตร 2 ใบ ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ (ณรงค์ พิพัฒนาศัย, น. 2558) การจัดการเรียนแบบคู่ขนานถือว่าเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สังคมไทยต้องการ ซึ่งรัฐบาลนั้นย้ำให้เร่งดำเนินการให้เร็วที่สุดเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมไทยในปัจจุบัน โดยกำหนดนโยบายรัฐบาลตั้งเป้าณรงค์ให้ เข้าเรียนสายอาชีพ 40 : 60 (สามัญ : อาชีพ) อย่างเป็นระบบ เพราะถือว่าโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกัน มีการเกิดขึ้นของเทคโนโลยีต่างๆ มากมายเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ซึ่งผลที่ได้จากการนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้นอกจากเกิดประโยชน์อันมากมายแล้วยังมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของท่าน อย่างยิ่งทั้งในแง่สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ความรุ่งเรืองของเทคโนโลยีต่าง ๆ ดำเนินไปพร้อม ๆ กับความเสื่อมโทรมของสังคม ซึ่งเหล่านี้ทำให้ท่านเริ่มมีการกลับมาสู่ธรรมชาติ ท้องถิ่น และชุมชน ซึ่งเป็นรากฐานที่มั่นคงในการดำรงชีวิตของมนุษย์มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ท่านเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาในทุก ๆ ด้านการส่งเสริมให้ท่านมีคุณภาพชีวิตที่ดี เหมาะสม พอเพียงกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันจึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง ชุมชน เป็น สังคมขนาดกลางที่เชื่อมโยงสังคมขนาดเล็กคือบ้าน โรงเรียน กับสังคมใหญ่ คือประเทศชาติ และโลก

ดังนั้นในการพัฒนาท่านให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขนั้น ชุมชนหรือท้องถิ่นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การส่งเสริมให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่เป็น อยู่ในสังคมนั้น ๆ จะช่วยให้ท่านสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงสามารถดำรงอยู่ซึ่งวัฒนธรรม และวิถีชีวิตตามสภาพของแต่ละท้องถิ่น ขณะเดียวกัน สามารถนำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นนั้น ๆ มาใช้ได้อย่างมีคุณค่า เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น ตระหนักถึงคุณค่า และรู้จักวิธีการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมรวมถึงทรัพยากรต่าง ๆ ให้คงอยู่กับชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่ได้สั่ง

สมจากประสบการณ์ของท่านในชุมชนมาเป็น เวลานาน มีการเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน โดยถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งสู่รุ่นอีกรุ่นหนึ่งด้วยวิธีการง่าย และเหมาะสมตามสภาพของแต่ละท้องถิ่น มีความหลากหลาย สามารถประยุกต์ใช้ได้สอดคล้องตรงกับสภาพสังคมปัจจุบัน ตอบสนองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีผลกระทบน้อยและ มีคุณค่าทั้งในทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างแท้จริง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, น. 15)

แนวคิดเรื่องระบบการศึกษาแนวใหม่แบบคู่ขนาน (New parallel track) นี้ยังต้องการระดมสมองต้องการข้อชี้แนะ ปรับปรุง และพิจารณาในรายละเอียดอีกมาก การศึกษาเป็นเรื่องยิ่งใหญ่และมีความสำคัญต่อประเทศชาติมากหากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาไม่ว่าจะเป็นสำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่ประชุมอธิการบดี จะกรุณารับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้กับภาคประชาชนไม่ว่าจะเป็นนักวิชาการ หน่วยงานและองค์กรภาคเอกชน บ้าง เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษารอบ 2 สัมฤทธิ์ผลตามที่ประชาชนชาวไทยทุกท่านโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนรอคอย อันจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งและจะช่วยแก้ไขปัญหาคอขวดของประเทศ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2557, น. 20)

การศึกษาเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน พบว่า มีที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน แม้โรงเรียนที่ดำเนินการจัดการศึกษาแบบโรงเรียนคู่ขนาน จะมีอยู่เพียงจำนวนหนึ่ง เมื่อเทียบกับโรงเรียนที่เปิดสอนในหลักสูตรภาคปกติ แต่หากการจัดการศึกษาไม่สามารถควบคุมคุณภาพให้เป็นระบบได้ก็ถือได้ว่าการปฏิรูปการศึกษาในรูปแบบนี้ล้มเหลวจากรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนคู่ขนานระหว่างวันที่ 14 – 17 กันยายน 2557 โดยสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา พบข้อเสนอแนะข้อหนึ่ง คือ ควรจัดทำมาตรฐาน และแนวดำเนินการโรงเรียนคู่ขนานที่ชัดเจน เพื่อที่จะสามารถควบคุมคุณภาพได้ตรงตามหลัก และเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ได้ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2557, น. 22) อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ หรือโรงเรียนคู่ขนาน ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกฝ่ายจำเป็นต้องคำนึงถึง และแม้ว่าโครงการโรงเรียนคู่ขนานจะใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เหมือนกับการศึกษาภาคปกติ แต่การจัดการเรียนการสอนนโยบายเป้าหมาย และการดำเนินงานย่อมมีความแตกต่างซึ่งมีปรับเปลี่ยนให้มีลักษณะเฉพาะ ซึ่งมีความแตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนปกติทั่วไป ดังนั้นมาตรฐาน และตัวบ่งชี้จึงอาจแตกต่างไปจากการจัดการศึกษา โดยการใช้หลักสูตรภาคปกติโดยเฉพาะมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอน มาตรฐานด้านความพร้อมของครู หลักสูตร อาคารสถานที่ ตัวบ่งชี้ต้องมีลักษณะเป็นตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมกับบริบทของการจัดการเรียนการสอนแบบคู่ขนาน ดังนั้นการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน

ควรมีตัวบ่งชี้เฉพาะนอกเหนือไปจากตัวบ่งชี้ที่ใช้ในโรงเรียนทั่วไป เพื่อให้มีความชัดเจน และสอดคล้องในทางปฏิบัติ และพัฒนาส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาให้มากยิ่งขึ้นอีกทั้งยังเป็นการเตรียมโรงเรียนที่การจัดการศึกษาแบบคู่ขนานดังกล่าวเข้าสู่ระบบประกันคุณภาพอีกด้วย

จากนโยบายข้อที่ 4 ที่มุ่งเน้นให้การจัดการหลักสูตรมีทักษะอาชีพ ควบคู่สามัญในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเคยมีการจัดการศึกษาลักษณะนี้มาแล้ว ในหลายพื้นที่ ถ้าเด็กได้เรียนควบคู่กันทั้งสายอาชีพและสายสามัญ โดยจะทำการบูรณาการหลักสูตร ก็จะส่งผลให้นักเรียนสายสามัญมีความรู้ทางด้านสายอาชีพด้วย สามารถทำให้ได้รับความรู้ในการตัดสินใจในการประกอบอาชีพได้อีกด้วย ใน การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน โดยอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือจัดการเรียนการสอนหลักสูตรคู่ขนานอาชีวศึกษากับโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการจัดการเรียนการสอนคู่ขนานรูปแบบสะสมหน่วยกิต หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาแก่ประชาชนวัยเรียน และวัยทำงานตามความถนัดและความสนใจ ขยายกลุ่มเป้าหมายไปสู่ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในการเข้าสู่หลักสูตรอาชีวศึกษา และสามารถนำรายวิชาที่เรียนสะสมหน่วยกิต มาขอโอนเพื่อนับจำนวนหน่วยกิตสะสม เมื่อได้สมัครเข้าเรียนและขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียน นักศึกษาตามหลักสูตรอาชีวศึกษา โดยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา มี 3 ลักษณะ คือ ลักษณะที่ 1 ลงทะเบียนเป็นนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสอศ. เรียนหลักสูตรปวช. จบแล้วได้วุฒิ ปวช. มี 2 รูปแบบ คือ 1) บุคลากรจากสถานศึกษาสังกัดสอศ.ไปสอนที่โรงเรียนในสังกัด สพฐ. 2) โรงเรียนในสังกัด สพฐ. ส่งนักเรียนมาเรียนที่สถานศึกษาในสังกัดสอศ. ลักษณะที่ 2 ลงทะเบียนเป็นนักเรียนของสถานศึกษาสังกัด สพฐ. เรียนหลักสูตรม.ปลาย แต่เน้นวิชาชีพตามหลักสูตร ปวช. จบแล้วได้วุฒิม.ปลาย มี 2 รูปแบบ คือ 1) นักเรียนเรียนรายวิชาเพิ่มเติมจากรายวิชาชีพตามหลักสูตร ปวช. เพื่อเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตร ปวช. พ.ศ. 2556 และต้องลงทะเบียนเป็นนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสอศ. เพื่อเรียนตามหลักสูตร ปวช. อีกอย่างน้อย 1 ภาคเรียน จึงจะได้วุฒิ ปวช. พ.ศ. 2556 2) นักเรียนรายวิชาเพิ่มเติมจากรายวิชาชีพตามหลักสูตร ปวช. เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนต่อระดับ ปวส. และลักษณะที่ 3 ลงทะเบียนเป็นนักเรียนของสถานศึกษาสังกัด สพฐ. แต่นำหลักสูตร ปวช. พ.ศ. 2556 มาจัดการเรียนการสอนจบแล้วได้วุฒิ ปวช. โดยให้สถานศึกษาสังกัด สอศ. เป็นพี่เลี้ยง ทั้งนี้ ในการเปิดสอนนั้นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของการเปิดสอนระดับ ปวช. ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สพฐ. กระทรวงศึกษาธิการ (2558, น. 32) ทั้งนี้ สถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดที่เข้าร่วมฯ ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด วิทยาลัยการอาชีพพนมไพร วิทยาลัยการอาชีพร้อยเอ็ด วิทยาลัยการอาชีพเกษตรวิสัย วิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด วิทยาลัยเทคนิคสุวรรณภูมิ วิทยาลัยเกษตรและ เทคโนโลยีร้อยเอ็ด และวิทยาลัยการอาชีพโพหนอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อนุวัฒน์

ฉินสูงเนิน (2557, น. 53) การประเมินโครงการหลักสูตรคู่มือนานโรงเรียนเทศบาล 4 (เพาะชำ) เทศบาลนครนครราชสีมา และสอดคล้องกับการศึกษาในต่างประเทศพบว่า การหลักสูตรการศึกษา อาชีวศึกษาและการศึกษาทางด้านทักษะในในศตวรรษที่ 21 , ACT โดยการทดสอบมาตรฐานมีผลกระทบต่อการเรียนการสอนในโรงเรียนอาชีวศึกษา ที่สำคัญลักษณะของการอาชีวศึกษาเป็นสายอาชีพมากที่สุดจึงต้องมีการสอนแบบบูรณาการประสบการณ์เรียนรู้ในอาชีพเป็นรวมทั้งการเรียนรู้อในสาขาวิชาการทั่วไปกับการสอนในโรงเรียนมัธยมส่วนใหญ่ ในปี 1984 คาร์ล D. Perkins เพื่อปรับปรุงคุณภาพของมัธยมศึกษาและโรงเรียนอาชีวศึกษา จึงได้ทำการศึกษาหลักสูตรบูรณาการรายวิชาสามัญกับสายอาชีพ เพื่อตอบสนองความต้องการผู้เรียนที่มีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 และมีมาตรฐานการทดสอบระดับชาติให้แก่ นักเรียนที่เรียนสายอาชีวศึกษา ได้รับทั้ง วิชาชีวะและวิชาสามัญ จึงถือว่าหลักสูตรบูรณาการนี้สำเร็จและเป็นที่น่าพอใจของสังคมปัจจุบัน Tammy (2013, น. 56)

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นได้ว่า เรื่อง “คุณภาพการศึกษา” เป็นสิ่งสำคัญที่สถานศึกษาต้องคำนึงถึงเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากคุณภาพการศึกษาของผู้จบหลักสูตรจะเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ หรือไม่สถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ ดังนั้น สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องมีการกำกับ ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน ชั้นเรียน งานทุกด้านของสถานศึกษา และการปรับปรุงโครงการ/แผนการต่าง ๆ และมีการตรวจสอบเพื่อให้เกิดความชัดเจนที่จะสร้างจุดแข็ง กำจัดข้อบกพร่อง และเลือกจัดลำดับจุดพัฒนาบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาในการกำกับ และตรวจสอบเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา อ้อมธจิต แป้นศรี (2552, น. 5)

อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการแบบคู่มือนาน หรือ ทวิศึกษา ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกฝ่ายจำเป็นต้องคำนึงถึง และแม้ว่าโครงการโรงเรียนจะใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเหมือนกับการศึกษาภาคปกติ แต่การจัดการเรียนการสอนนโยบายเป้าหมาย และการดำเนินงานย่อมมีความแตกต่างซึ่งมีปรับเปลี่ยนให้มีลักษณะเฉพาะ ซึ่งมีความแตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนปกติทั่วไป ดังนั้นมาตรฐาน และตัวบ่งชี้จึงอาจแตกต่างไปจากการจัดการศึกษา โดยการใช้หลักสูตรภาคปกติโดยเฉพาะมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอน มาตรฐานด้านความพร้อมของครู หลักสูตร อาคารสถานที่ ตัวบ่งชี้ต้องมีลักษณะเป็นตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมกับบริบทของการจัดการเรียนการสอนแบบคู่มือนาน ดังนั้นการจัดการศึกษาแบบคู่มือนานควรมีตัวบ่งชี้เฉพาะนอกเหนือไปจากตัวบ่งชี้ที่ใช้ในโรงเรียนทั่วไป เพื่อให้มีความชัดเจน และสอดคล้องในทางปฏิบัติ และพัฒนาส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเตรียมโรงเรียนที่การจัดการศึกษาแบบสองภาษาดังกล่าวเข้าสู่ระบบประกันคุณภาพอีกด้วย

การจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความซับซ้อนพอสมควร เนื่องจากมีนักเรียนครูและบุคลากรจำนวนมาก มีโครงสร้างการบริหารประกอบด้วยกลุ่มงานบริหารวิชาการ กลุ่มงานบริหารทั่วไป กลุ่มงานบริหารงานบุคคล กลุ่มงานบริหารงบประมาณ และกลุ่มงานบริหารกิจการนักเรียน ตลอดจนต้องดำเนินการตามมุมมอง 4 มิติ ประกอบด้วย ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านชุมชนและแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งภารกิจดังกล่าวต้องดำเนินการอย่างสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งอาจทำให้มีการดำเนินงานไม่ครบถ้วนหรือไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร จากการศึกษาพบว่าสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการประเมินและติดตามผลโครงการน้อยกว่าภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับแผนงานและโครงการ การประเมินการจัดการศึกษาในสถานศึกษา จำเป็นต้องมีรูปแบบวิธีการ ขั้นตอน และเครื่องมือเป็นการเฉพาะสำหรับสถานศึกษา เพราะรูปแบบการประเมิน เป็นทักษะที่เป็นอุดมการณ์หรือรูปแบบสำหรับการประเมินที่สอดคล้องกับมโนทัศน์ของการประเมินและอธิบายได้อย่างสมเหตุสมผล Stufflebeam (2008, น. 9) โดยรูปแบบการประเมินทางการศึกษามีตัวอย่าง เช่น รูปแบบกลุ่มที่เน้นการตัดสินใจด้วยวิธีการเชิงระบบ กลุ่มที่เน้นการตัดสินใจด้วยวิธีเชิงธรรมชาติ กลุ่มที่เน้นการตัดสินใจคุณค่าด้วยวิธีเชิงระบบ และกลุ่มที่เน้นการตัดสินใจคุณค่าด้วยวิธีเชิงธรรมชาติ ศิริชัย กาญจนวาสิ (2550, น. 91) และรูปแบบการประเมินที่นิยมใช้กันมาก เช่น รูปแบบการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายตามแนวคิดของไทเลอร์ (Tyler) รูปแบบการสนองความต้องการตามแนวคิดของ สเตค (Stake) รูปแบบที่ช่วยในการตัดสินใจ (CIPP Model) ตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีมและคณะ (Stufflebeam & others) รูปแบบการประเมินประสิทธิภาพการอบรมตามแนวคิดของเคิร์กแพททริก (Kirkpatrick) และรูปแบบหรือกระบวนการที่เน้นทฤษฎี สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2554, น. 155 – 218) ตลอดจนการประเมินในปัจจุบันมีการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินอย่างผสมผสานจากหลายรูปแบบตามความเหมาะสมและความต้องการมากขึ้น พิสนุ พงศ์ศรี (2549, น. 31-40) และปัจจุบันมีการให้ความสำคัญกับวิธีการประเมินเชิงธรรมชาติและการมีส่วนร่วมมากขึ้น และเนื่องจากรูปแบบการประเมินดังกล่าวมีจุดแข็งและจุดอ่อนในตัว ไม่มีวิธีการประเมินรูปแบบหนึ่งรูปแบบใดที่เหมาะสมที่สุดสำหรับสิ่งที่มุ่งประเมินในทุกกรณี ดังนั้นสถานศึกษาต้องวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีการประเมินต่าง ๆ เพื่อประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของประเทศไทย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการประเมิน เนื่องจากรูปแบบการประเมินดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในต่างประเทศ สุวิมล ติรกาพันธ์ (2553, น. 16)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจจะประเมินและพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีความเห็นสอดคล้องกับข้อมูลสภาพปัญหาดังกล่าว จึงมีความต้องการพัฒนาแนวทางการประเมินการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ให้มีระบบและกระบวนการที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และเอื้อต่อ

ระบบการตัดสินใจคุณค่า เพื่อให้ได้สารสนเทศที่จะนำไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้แนวความคิดจากหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การประเมินเชิงระบบ โดยศึกษาจากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน แล้วนำมาออกแบบรูปแบบการประเมิน และปรับปรุงรูปแบบโดยใช้ข้อมูลการวิจารณ์และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ทำการทดลองใช้เครื่องมือการประเมินตามรูปแบบ และผลการประเมินรูปแบบ โดยมีความคาดหวังว่ารูปแบบการประเมินที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับหลักการและทฤษฎี และเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งรูปแบบการประเมินดังกล่าว มีกระบวนการประเมินสถานศึกษาทั้งระบบในสถานศึกษา ซึ่งหากมีการพัฒนาขึ้นมาแล้ว จะก่อให้เกิดประโยชน์หรือคุณค่าเป็น สารสนเทศสำหรับการจัดทำนโยบาย ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 21 ของประเทศไทย นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับศาสตร์ของการวัดและประเมิน เนื่องจากเป็นการประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา เพื่อใช้เป็นแนวทางประยุกต์ในการพัฒนาศาสตร์ของการประเมินให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

1.2 คำถามวิจัย

1.2.1 แนวทางการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรเป็นอย่างไร

1.2.2 รูปแบบการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษาสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีมาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์ ผู้ประเมิน วิธีการประเมิน และเกณฑ์การประเมิน อย่างไร

1.2.3 รูปแบบการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำไปใช้ได้จริงหรือไม่

1.2.4 รูปแบบการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีผลการประเมินถูกต้อง และมีความเป็นประโยชน์ เพียงใด

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1.3.1 เพื่อศึกษาแนวทางการประเมินรูปแบบการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.2 เพื่อสร้างรูปแบบการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.3 เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.4 เพื่อประเมินรูปแบบการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาแนวทางการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์แนวทางการประเมินจาก เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมาร่างรูปแบบการประเมินโดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1.1 เอกสาร ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมิน วารสาร และบทความที่เกี่ยวข้องกับ แนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับการประเมินการดำเนินงาน แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบการประเมินและสาระอื่น ๆ

1.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีส่วนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน จำนวน 9 ท่าน ได้แก่

1.2.1 ผู้บริหารโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 ท่าน ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้

- 1.2.1.1 เป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน หรือ
- 1.2.1.2 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป
- 1.2.2 ผู้รับผิดชอบหรือโครงการการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานระดับ สพฐ จำนวน 4 ท่าน ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้
  - 1.2.2.1 เป็นผู้รับผิดชอบงานด้านการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานทั้ง สังกัด สพฐ และ อาชีว
  - 1.2.2.2 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป หรือ
  - 1.2.2.3 มีประสบการณ์การในการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานใน สพฐ

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ข้อมูลเอกสาร ได้จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน ที่เกี่ยวข้องกับ แนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับการประเมินการดำเนินงาน แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบการประเมินและสาระอื่น ๆ

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยระยะนี้ มีดังนี้

- 3.1 องค์ประกอบการจัดการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3.2 ตัวชี้วัดการจัดการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นการนำแนวทางการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาร่างรูปแบบการประเมินฯ พร้อมทั้งจัดทำคู่มือการใช้ รูปแบบการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน และตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ของร่างรูปแบบการประเมิน โดยประยุกต์ใช้เทคนิคการหาฉันทามติแบบพหุลักษณะ (Multi Attribute Consensus Reaching : MACR) มีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของร่างรูปแบบการประเมิน ด้วยเทคนิคการหาฉันทามติแบบพหุลักษณะ (Multi Attribute Consensus Reaching : MACR) จำนวน 9 ท่าน ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 3 ท่าน โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นผู้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก หรือมีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา หรือการวิจัยทางการศึกษา

2. มีผลงานหรือ ประสบการณ์เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการศึกษา

กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 ท่าน โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นผู้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก หรือ

2. มีตำแหน่งทางวิชาการ ตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับด้านหลักสูตรและการสอน

3. มีผลงานทางวิชาการ บทความ หรือผลงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้านหลักสูตรและการสอน

กลุ่มที่ 3 ผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน จำนวน 3 ท่าน โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโครงการ หรือ

2. มีผลงานทางวิชาการ บทความ หรือผลงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ครูสอนในหลักสูตรคู่ขนาน

3. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้หรือสอนในโครงการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

รูปแบบการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคู่มือการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินวัตถุประสงค์ สิ่งที่มีประเมิน วิธีการประเมิน ผู้ประเมิน และเกณฑ์การประเมิน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาในชั้นตอนนี้ มีดังนี้

3.1 ความเหมาะสมของรูปแบบการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 ความเป็นไปได้ของรูปแบบการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.3 ความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 3 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบการประเมินการจัดการศึกษาแบบ คู่ขนานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นการทดลองใช้รูปแบบการในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของรูปแบบการประเมินโดยเฉพาะความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) โดยการทดสอบความแตกต่างของผลการประเมินระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 2 โรงเรียน ที่แตกต่างกัน โดยใช้สถิติทดสอบ The Mann-Whitney U Test โดยสมมติฐานการทดสอบคือ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนที่ 1 (โรงเรียนที่มีประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน) มีประสิทธิผลสูงกว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนที่ 2 (โรงเรียนที่ยังประสบปัญหาในการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน)

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลทดลองใช้รูปแบบ เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้รับเลือกเป็นสนามทดลอง โดยแบ่งเป็น 2 โรงเรียน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

1.1 โรงเรียนที่ 1 โรงเรียน ก ใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกคือ เป็นโรงเรียนที่มีประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานและโรงเรียนให้ความยินดีในการทดลอง

1.2 โรงเรียนที่ 2 โรงเรียน ข เป็นโรงเรียนที่ยังประสบปัญหาในการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน ยินดีให้ความร่วมมือในการทดลองใช้รูปแบบการประเมินจากคุณสมบัติดังกล่าวได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็น

โรงเรียนที่ 1 ได้แก่ โรงเรียน ก เป็นโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน

โรงเรียนที่ 2 ได้แก่ โรงเรียน ข เป็นโรงเรียนที่ประสบปัญหาในการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบการประเมินโดยเฉพาะความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) โดยการทดสอบความแตกต่างของผลการประเมินระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 2 โรงเรียน คือ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนที่ 1 (โรงเรียนที่มีประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน) และโรงเรียนที่ 2 (โรงเรียนที่ยังประสบปัญหาในการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาในขั้นตอนนี้ คือ

3.1 ตัวแปรต้น คือ ประเภทของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ โรงเรียนที่ 1 (โรงเรียนที่มีประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานและสถานศึกษาชั้นพื้นฐานโรงเรียนที่ 2 (โรงเรียนที่ยังประสบปัญหาในการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน)

3.2 ตัวแปรตาม คือ ผลการประเมินรูปแบบการประเมินการจัดการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษา

ระยะที่ 4 ประเมินรูปแบบการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นการประเมินรูปแบบการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ด้านความเหมาะสม (Propriety) และด้านความถูกต้อง (Accuracy) และมุ่งศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้ประเมินจากโรงเรียนที่ทดลองใช้รูปแบบการประเมินจำนวน 6 ท่าน ประกอบด้วย

- 1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 ท่าน
- 1.2 ผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 2 ท่าน
- 1.3 ครูผู้สอน จำนวน 2 ท่าน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินรูปแบบการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ประยุกต์ใช้มาตรฐานของการประเมิน ของคณะกรรมการพัฒนามาตรฐานการประเมินทางการศึกษา (Joint Committee on Standards for Education Evaluation) โดยประเมิน ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ด้านความเหมาะสม (Propriety) และ ด้านความถูกต้อง (Accuracy)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาคือคุณภาพของรูปแบบการประเมินใน 4 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการใช้ประโยชน์ (Utility) ของรูปแบบการประเมินการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ของรูปแบบการประเมินการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.3 ความเหมาะสมรูปแบบการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.4 ด้านความถูกต้อง (Accuracy) ของรูปแบบการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

“การจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน” หมายถึง การจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยเรียนสายสามัญควบคู่ไปกับสายอาชีพเพื่อ นักเรียนจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จะได้รับประกาศนียบัตรทั้งสายสามัญและสายอาชีพ โดยจัดการศึกษาในรูปแบบนับหน่วยกิต

“หลักสูตร” หมายถึง แบบแผนหรือข้อกำหนดที่ประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง แนวทาง วิธีการ เนื้อหา วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล รวมทั้งข้อกำหนดเกี่ยวกับเวลาของการจัดกิจกรรมการสอน รวมถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งหมดที่ผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียน

“สื่อการเรียนการสอน” หมายถึง ตัวกลางที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้หรือนำความรู้ในลักษณะต่าง ๆ จากผู้ส่งไปยังผู้รับให้เข้าใจ ความหมายได้ตรงกันในการเรียนการสอนที่ใช้เป็นตัวกลางในการนำความรู้ในกระบวนการสื่อความหมายระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

“ผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา” หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหนึ่งในคณะกรรมการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน มีความคิดริเริ่มในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน และมีทักษะการจัดการศึกษา ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

“รูปแบบการประเมิน” หมายถึง โมเดลเชิงบรรยาย เป็นการนำเสนอโดยใช้คำบรรยายระบุถึงแนวคิด หลักการ หรือตัวแปร และมีคำอธิบายถึงปรากฏการณ์ด้วยคำบรรยายความสัมพันธ์ระหว่าง แนวคิด หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน จุดมุ่งหมายของการประเมิน สิ่งที่มีประเมิน วิธีการประเมิน ผู้ประเมิน และเกณฑ์การประเมิน

“แนวทางการประเมิน” หมายถึง ชุดของความคิดเกี่ยวกับหลักการประเมินการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน วัตถุประสงค์ มาตรฐานตัวชี้วัด ซึ่งประกอบด้วย หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การสำเร็จการศึกษา การเทียบโอนการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา วิธีการประเมิน และเกณฑ์การประเมิน

“ความเที่ยงตรงของรูปแบบการประเมิน” หมายถึง ความสามารถของรูปแบบการประเมินที่วัดได้ตรงตามสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษา โดยใช้คะแนนการประเมินรูปแบบไปเปรียบเทียบกับสภาพจริงของของสถานศึกษาดูว่าสอดคล้องกันหรือไม่

“ตัวชี้วัด” หมายถึง ตัวแปรหรือค่าที่สังเกตได้ ที่ใช้บ่งบอกประสิทธิผลหรือสะท้อนผลลัพธ์การจัดการเรียนรู้แบบคู่ขนานในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

“เกณฑ์การประเมิน” หมายถึง สิ่งที่ใช้สำหรับตัดสินคุณภาพของผลงาน ผลการกระทำหรือการปฏิบัติ โดยมีความสัมพันธ์กับตัวบ่งชี้และมาตรฐานที่กำหนด ว่าคุณภาพของการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าอยู่ในระดับใด

“การประเมินรูปแบบ (Model Evaluation)” หมายถึง การประเมินคุณค่าของรูปแบบการประเมินการจัดการจัดการศึกษาแบบคู่ขนานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยประยุกต์ใช้ข้อคำถามจากมาตรฐานการประเมินที่พัฒนาคณะกรรมการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานการประเมินทางการศึกษา (The Joint Committee on Standards for Educational Evaluation) ตามเกณฑ์มาตรฐาน 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการใช้ประโยชน์ (Utility) หมายถึง รูปแบบการประเมินฯ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถให้สารสนเทศที่ตอบสนองต่อความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้ใช้สารสนเทศจากการประเมินได้
2. ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) หมายถึง รูปแบบการประเมินฯ มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เป็นไปได้ในทางปฏิบัติและก่อให้เกิดประสิทธิภาพ
3. ด้านความเหมาะสม (Propriety) หมายถึง รูปแบบการประเมินฯ มีความเหมาะสมเป็นไปตามกฎหมาย นโยบายหรือศีลธรรมจรรยา และคำนึงถึงผู้เกี่ยวข้องในการประเมิน และผู้ได้รับผลกระทบจากการประเมิน
4. ด้านความถูกต้อง (Accuracy) หมายถึง รูปแบบการประเมินฯ ได้ใช้เทคนิควิธีการที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้ประเมินเพื่อบอกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษาแบบคู่ขนาน